

Klix.ba: Inzko podsjeća bh. političare - I dalje imam instrumente da osiguram poštivanje mirovnog sporazuma

Većinom se tvrdi da BiH ne može biti funkcionalna država zbog komplikovanog ustavnog uređenja države koje je razvilo razgranat sistem administracije na svim nivoima vlasti. U kojim sferama je potrebno raditi ustavne izmjene i koliko je to moguće s trenutnom političkom strukturom u državi i entitetima?

Ustavne promjene nisu trenutni prioritet. Trenutni prioritet je postizanje napretka u provođenju programa reformi koji su usvojile vlasti na državnom i entitetskom nivou. Predviđene reforme u ovoj fazi mogu biti provedene bez mijenjanja Ustava. Tu trebamo početi, napraviti solidan napredak koji bi zauzvrat mogao dovesti do upućivanja vjerodostojnog zahtjeva Bosne i Hercegovine za članstvo u EU. Niz zdravih kompromisa će imati veliki utjecaj na jačanje osjećaja optimizma i povjerenja, što ima suštinski značaj ukoliko se želi da ova zemlja zaista napreduje na putu ka euroatlantskim integracijama. Da bi se to desilo, potrebni su nam političari koji imaju snage da razgovaraju i dođu do zdravih kompromisa. To je karakteristika istinskih državnika i pravih političkih lidera. Sve ostalo su prazne priče i kontinuirani odlazak najpametnijih i najboljih iz ove zemlje. Jasno je da postojeći pristup politici ne daje rezultate s obzirom na to da građani glasaju birajući odlazak iz BiH, a to se mora zaustaviti.

Buduće ustavne promjene bit će rezultat dijaloga domaćih aktera i zdravog kompromisa i njima će se u potpunosti ispoštovati uspostavljene procedure definirane Ustavom Bosne i Hercegovine. Tako je bilo i u slučaju jedinog amandmana na Ustav BiH koji je do sada usvojen, a to je bio amandman o Brčko Distriktu. Za vaše čitatelje koji to možda ne znaju, OHR je 2009. godine pomogao da se postigne dogovor o usvajanju ovog amandmana.

Lome li se na BiH interesi bitnijih subjekata međunarodnih odnosa kao što su interesi velikih svjetskih sila? Da li je BiH vitalni nacionalni interes međunarodne zajednice s obzirom na to da je riječ o rijetkom slučaju gdje je međunarodna zajednica uspjela postići mir koji nije eskalirao novim sukobima?

Međunarodna zajednica u BiH ima jedan zajednički cilj: osigurati trajnu stabilnost u BiH i pomoći njenim građanima da dostojanstveno žive. Naravno, ponekad različite zemlje imaju različite stavove o tome kako ići naprijed, ali nikada ne gubimo iz vida ono što je naš zajednički cilj.

Očigledno je da je međunarodna zajednica opredijeljena da pomogne ovoj zemlji i njenom napretku. Nakon usvajanja reformskog programa državnih i entitetskih organa vlasti, međunarodna zajednica očekuje konkretne rezultate. Usvajanje Zakona o radu Federacije BiH je dobar primjer, ali to ni izbliza nije dovoljno.

Međunarodna zajednica je spremna podržati program reformi, ali ne možemo raditi posao političara koje su izabrali građani. Naša zajednička vizija ostaje reintegrirana, funkcionalna i prosperitetna Bosna i Hercegovina, država koja radi u interesu svojih građana i punopravna je članica evropske porodice država.

Predsjednik entiteta Republika Srpska Milorad Dodik najavio je raspisivanje referenduma o pravosuđu. Pored toga istakao je da smatra kako u RS treba biti raspisan referendum i o ovlastima visokog predstavnika. Kakve su šanse da se u entitetu Republika Srpska raspišu referendumi i postoje li mehanizmi međunarodne zajednice da se takvo šta spriječi? Bježi li međunarodna zajednica i u ovom slučaju od smjenjivanja bh. političara?

Najavljeni referendum je krajnje ozbiljna stvar. Ako do njega dođe, to će biti inicijativa koja prijeti da destabilizira zemlju na štetu svih, i to baš u vrijeme kada je potrebno svu energiju usmjeriti na reformski program. Republika Srpska ima pravo na referendum – ali samo o pitanjima koja su u njenoj nadležnosti. Ovo svakako nije slučaj što se tiče predloženog referenduma, jer on predstavlja jasno kršenje Dejtonskog mirovnog sporazuma, budući da se bavi pitanjima koja ne spadaju u nadležnosti Republike Srpske.

Apsolutno nema sumnje da je Narodna skupština RS usvojila odluku koja izlazi iz okvira njenih nadležnosti uprkos ranije upućenim jasnim upozorenjima od strane međunarodne zajednice da to ne čini. Glasanje protiv suštinskih dijelova Općeg okvirnog sporazuma za mir u najmanju ruku je neodgovorno i može dovesti do ozbiljnih posljedica. Ja i dalje imam potrebne instrumente da osiguram poštivanje Općeg okvirnog sporazuma za mir.

Referendum treba ostaviti po strani i umjesto gubljenja vremena i energije na neustavne inicijative koje neće dovesti do promjena, političari koji su ga najavili trebali bi se usredsrediti na stvarne potrebe građana BiH čije stavove, kako govore, zastupaju. Stvarne potrebe su unapređenje socioekonomske situacije, sa fokusom na stvaranju prilika za zapošljavanje.

Postoje drugi načini djelovanja za one koji su istinski zainteresirani za unapređenje pravosuđa, kao i prostor za to. Unapređenje i jačanje pravosuđa na svim nivoima apsolutno je moguće kroz nadležne institucije. Ono što ne možemo dopustiti jeste slabljenje pravosudnih institucija, posebno onih koje igraju ključnu ulogu u borbi protiv korupcije. To ne bi podržala ni međunarodna zajednica niti javnost koja želi da vidi korumpirane zvaničnike pred licem pravde.

Kako komentarišete odnose BiH sa susjedima?

Tokom godina odnosi Bosne i Hercegovine sa svoja tri susjeda, tj. Hrvatskom, Srbijom i Crnom Gorom, stalno su napredovali. To je upravo onako kako i treba da bude. Bosna i Hercegovina se mora poštovati kao i svaka druga zemlja. Naravno, bit će padova i uspona, ali je važno da je trend pozitivan i da odnosi sa sve tri zemlje postaju sve konkretniji i praktičniji. Na primjer, bilo bi veoma dobro kad bi ove tri države ratificirale granične sporazume sa Bosnom i Hercegovinom. Izgleda da bi do pomaka na ovom planu uskoro moglo doći sa Crnom Gorom, što toplo pozdravljam. Također se nadam da će ubrzo doći do održavanja davno najavljivane zajedničke sjednice vlada Srbije i Bosne i Hercegovine.

I Bečka konferencija koja će se održati naredne sedmice bit će posvećena tom pitanju.

Poenta je da je regionalna saradnja nešto što svima donosi prednosti. Na kraju će sve zemlje regije raditi i živjeti kao jedna u okviru Evropske unije. To treba ubrzati, a za to je potrebna provedba reformi.

Regije će se stopiti. Bit će manje važno da li ste Srbin u Bijeljini ili Srbiji, ili Hrvat u Hercegovini ili Dalmaciji, jer će sve te regije biti pod evropskim krovom.

Zaoštrena politička retorika, najava referenduma, napad na srbijanskog premijera Aleksandra Vučića, napadi zasnovani na vjerskoj mržnji, teroristički napadi... Treba li da građani BiH strahuju od novih sukoba?

Ne, građani sigurno ne treba da žive u strahu, ali također ne treba da budu pasivni i da prihvate negativnu atmosferu koju neki kao da namjerno podgrijevaju. Sada je vrijeme da građani postanu aktivni sudionici pozitivnih promjena u svojim sredinama. Građani moraju shvatiti da se demokratija ne završava zatvaranjem biračkih mjesta na dan izbora. Moraju zahtijevati od političara da ispune data obećanja. Također treba da budu puno glasniji u odbijanju politike sukoba i podjela. Pokažite da ste ljudi, ustanite u odbranu prava svojih prijatelja i komšija ukoliko ih se uznemirava.

Svi imaju pravo da žive dostojanstveno i bez straha. Zato ću i ja iskoristiti ovu priliku i apelirati direktno na građane da pokažu solidarnost jedni sa drugima i da identificiraju i zahtijevaju odgovornost onog malog broja ljudi u ovoj zemlji koji stalno izazivaju etnički motivirane napade. Svaka lokalna zajednica, svako tijelo za provedbu zakona ima ulogu u borbi protiv toga. I ja želim pohvaliti one javne ličnosti koje su osudile nedavne napade.

Institucije na svim nivoima Bosne i Hercegovine također su direktno odgovorne za jačanje klime tolerancije, koja ljudima omogućava da žive slobodno i bez straha u svakom dijelu ove zemlje, bez obzira na ime, vjeru ili drugu pripadnost. Počinitelji moraju doći pred lice pravde.

No, bez obzira na to, ja sam optimista kada je riječ o budućnosti BiH. Ova zemlja ima toliko resursa, i ljudskih i prirodnih, i oni predstavljaju potencijal za stvarni napredak koji neće doći sam od sebe, ali hoće ako se ljudi angažiraju na način koji smo vidjeli u slučaju Zemaljskog muzeja ili pak kod vaše fenomenalne juniorske košarkaške reprezentacije. I zato nemojmo gubiti nadu, umjesto toga ujedinito se, zasučimo rukave i povedimo ovu zemlju naprijed, kako bi u potpunosti iskoristila svoj ogromni potencijal, kako u prirodnim resursima, tako i u svom vrijednom i snalažljivom narodu.